

POSTANOWIENIE

Dnia 19 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Przesławski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Oktawian Nawrot

w sprawie ze skargi Z. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O.
na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn.
III AUa 3007/20,
z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 19 października 2023 r.,

1. **stwierdza, że w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt III AUa 3007/20 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
2. **zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej nie później niż w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Krakowie odpisu niniejszego postanowienia;**
3. **przyznaje Z. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwa tysiące) zł;**
4. **w pozostałym zakresie skargę oddala;**
5. **nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz Z. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. kwotę 200 (dwieście) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;**

6. **zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz Z. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia jego doręczenia Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Krakowie do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów postępowania ze skargi tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

UZASADNIENIE

Skarżący Z. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. (poprzednio: „Z. Spółka Jawna z siedzibą w O.”; dalej: „skarżący”), działając przez profesjonalnego pełnomocnika adwokata M. P., pismem z 18 lipca 2023 r. wniósł skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu sądowym, toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. akt III AUa 3007/20, żądając:

1. stwierdzenia, że w postępowaniu III AUa 3007/20 przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie, nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. nakazania Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie podjęcia czynności zmierzających do rozpoznania sprawy, w terminie 1 miesiąca od rozpoznania wywiedzionej skargi,
3. przyznania od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego na zasadzie art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 75 ze zm., dalej także: „u.s.p.p.”) kwoty 6 000 złotych,
4. zasądzenia od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie – na rzecz skarżącego kosztów niniejszego postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, że ponad 2,5 roku od dnia wniesienia apelacji Sąd Apelacyjny w Krakowie nie podjął żadnych czynności zmierzających do rozpoznania sprawy. Wskazano, że sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który jako płatnik składek, przez prawie 4 lata pozostaje w niepewności co do swoich praw i obowiązków wynikających z ubezpieczeń społecznych.

Pismem datowanym na 31 lipca 2023 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie (dalej: „Prezes”) przedstawił stanowisko w sprawie. W uzasadnieniu podniósł, że z uwagi na duży wpływ spraw brak odpowiednich warunków kadrowych, biurowych i proceduralnych obecnie rozpoznawane są sprawy apelacyjne, które wpłynęły w roku 2019. Wskazano, że nie istniała obiektywna możliwość rozpoznania sprawy apelacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga Z. Spółka Jawna z siedzibą w O. wniesiona w trybie ustawy z u.s.p.p. zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 u.s.p.p. strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki nie definiuje jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za przewlekłość. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu polegającej na niewyznaczeniu rozprawy, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego:

z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Artykuł 2 ust. 2 u.s.p.p. wprost stanowi, iż dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, znaczenie ma łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona. Należy jednak podkreślić, że do przewlekłości nie dochodzi automatycznie po upływie dwunastomiesięcznego okresu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 maja 2023 r., I NSP 82/23). Choć czas trwania postępowania stanowi niezwykle istotny element oceny czy *ad casum* naruszono prawo strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki to nie stanowi jedynej przesłanki weryfikacyjnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 maja 2022 r., I NSP 106/22; z 25 sierpnia 2021 r., I NSP 105/21). Konieczne jest bowiem odniesienie się do realiów konkretnej sprawy i dokonanie oceny przez pryzmat kryteriów określonych w art. 2 u.s.p.p. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 25 maja 2023 r., I NSP 44/23).

Dokonana na potrzeby niniejszego postępowania analiza akt sprawy III AUa 3007/20 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pozwala odtworzyć przebieg podejmowanych przez sąd czynności procesowych.

Akta sprawy wraz z apelacją organu emerytalno-rentowego wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Krakowie 14 grudnia 2020 r. (data prezentaty, k. 69).

15 grudnia 2020 r. narzędzie informatyczne SLPS przydzieliło sprawę sędziemu referentowi E. K. (k. 71).

Zarządzeniem z 16 grudnia 2020 r. asystent sędziego zarządził doręczenie odpisu apelacji wraz z pouczeniem z art. 374 k.p.c. pełnomocnikowi odwołującej się oraz K. M. (k. 72).

7 stycznia 2021 r. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie wpłynęła odpowiedź na apelację odwołującego się (data prezentaty).

Zarządzeniem z 29 stycznia 2021 r. przekazano akta na „kalendarz akt oczekujących na ustalenie terminu” (k. 76).

W ocenie Sądu Najwyższego czas procedowania w niniejszej sprawie był znacząco wydłużony. Ocena długości tego okresu, przy uwzględnieniu

przesłanek wynikających z art. 2 ust. 2 u.s.p.p., prowadzi do wniosku, że w sprawie o sygn. III AUa 3007/20 nastąpiła przewlekłość postępowania. Wprawdzie sprawa skarżącego nie miała statusu pilnej, to jednak biorąc pod uwagę jej charakter oraz okoliczność, że Sąd Apelacyjny w Krakowie dysponował stanowiskami stron postępowania, przyjąć należy, że powinna i mogła być ona rozpoznana wcześniej. Nie ulega przy tym wątpliwości, że w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w Krakowie nie podejmował żadnych czynności, które zmierzałyby do rozpoznania wywiedzionej w sprawie apelacji, czym dopuścił się zwłoki, a co jednoznacznie wynika z analizy akt postępowania. Sąd Apelacyjny w Krakowie w analizowanej sprawie poprzestał jedynie na wysłaniu odpisu apelacji i wydaniu zarządzenia o skierowaniu sprawy na oczekiwanie na wyznaczenie terminu. Takie działanie prowadzi do powstania stanu niepewności prawnej, a także narusza prawo strony do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie. Jest to także utrudnienie prawidłowej realizacji przez podmioty prawa przysługującego im konstytucyjnie prawa do sądu.

W realiach niniejszej sprawy należy także zaznaczyć, że Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał w swoim orzecznictwie, że okolicznością usprawiedliwiającą opóźnienie w rozpoznaniu sprawy nie jest duży wpływ spraw (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 lipca 2022 r., I NSP 222/22; z 23 marca 2022 r., I NSP 48/22). Podobnie trudności kadrowe nie mogą mieć zasadniczo wpływu na rozpoznawanie spraw w rozsądnym terminie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20). Podnoszone zatem przez Prezesa argumenty odnoszące się do ilości spraw wpływających do Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej skargi. Należy przy tym także zaznaczyć, że już w postanowieniu z dnia 21 marca 2006 r. Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że znaczny i stale rosnący wpływ spraw oraz niewystarczająca obsada sędziów nie usprawiedliwia przewlekłości postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 u.s.p.p. stwierdził, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym

w Krakowie w sprawie o sygn. III AUa 3007/20 nastąpiła przewlekłość postępowania (pkt 1).

Zgodnie z art. 12 ust. 3 u.s.p.p., na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. Mając na uwadze, że w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. akt III AUa 3007/20 dotychczas nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej, Sąd Najwyższy zalecił jej wyznaczenie nie później niż w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Krakowie odpisu postanowienia stwierdzającego przewlekłość postępowania (pkt 2)

Na podstawie art. 12 ust. 4 u.s.p.p. Sąd Najwyższy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwotę 2000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej (pkt 3).

Zgodnie z art. 12 ust. 4 u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, a w przypadku skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przez komornika – od komornika, sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20 000 złotych. Wysokość sumy pieniężnej, w granicach wskazanych w zdaniu pierwszym, wynosi nie mniej niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie. Sumy pieniężnej nie przyznaje się w razie uwzględnienia skargi wniesionej przez Skarb Państwa albo państwowe jednostki sektora finansów publicznych.

Skarżący domagał się zasądzenia sumy pieniężnej w wysokości 6000 złotych, jednak w ocenie Sądu Najwyższego była to kwota nieadekwatna

i wymagała dokonania miarkowania jej wysokości. Sąd Najwyższy zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącego sumę pieniężną w wysokości 2000 złotych wziął pod uwagę charakter i znaczenie sprawy oraz czas trwania zwłoki w podejmowaniu czynności przez Sąd Apelacyjny w Krakowie, a także to, że skarżący w uzasadnieniu wywiedzionej skargi nie rozwinął kwestii dotyczącej wysokości żądanej sumy pieniężnej.

Należy zaznaczyć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego słusznie podkreśla się, że zasądzenie sumy pieniężnej jest swoistym wyrównaniem krzywdy związanej z długim oczekiwaniem na rozpoznanie sprawy, przekraczającym rozsądny termin rozstrzygnięcia sprawy danego rodzaju (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2023 r., I NSP 18/23). Wysokość zasądzonej sumy powinna uwzględniać okoliczności sprawy i być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 października 2014 r., KSP 8/14; z 14 października 2020 r., I NSP 111/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 161/20).

Sąd Najwyższy uznał za odpowiednie przyznanie skarżącemu sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł – w pozostałym zakresie oddalając skargę (pkt 4). W ocenie Sądu Najwyższego przyznana kwota rekompensuje skarżącemu zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie III AUa 3007/20.

Z uwagi na uwzględnienie skargi, na podstawie art. 17 ust. 3 u.s.p.p., zwrócono skarżącemu kwotę 200 złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi (pkt 5).

Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p. oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015, poz. 1800 ze zm.) Sąd Najwyższy zasądził od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącego kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Mając na względzie dyspozycję art. 98 § 1¹ k.p.c. Sąd Najwyższy zasądził odsetki w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od kwoty 240 złotych za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu postanowienia Sądu Najwyższego do dnia zapłaty (pkt 6).

[SOP]

[at]